

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL VƏ ELM NAZİRLİYİ
XƏZƏR UNİVERSİTETİ

HASVET BAYTARLIQ TƏBABƏTİ FAKÜLTƏSİ
BAYTARLIQ TƏBABƏTİ DEPARTAMENTİ

HEYVAN ANATOMİYASI - 2

SİLLABUS

Tədris ili və semestri
2026/27-ci tədris ilinin payız semestri

Müəllim: Könül Həsənova

Razılaşdırılmışdır

Təsdiq edirəm

Departament müdiri:
b.ü.f.d. S.C.Məmmədova

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	Heyvan anatomiyası-2, VET 260, 6 AKTS	
	Departament	Baytarlıq Təbabəti	
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr	
	Tədris semestri	2026/27-ci tədris ilinin payız semestri	
	Fənni tədris edən müəllim	Könül Həsənova	
	E-mail	Konul.m@vitta.az	
	Telefon	(+994 50) 289 40 72	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	Bakı şəhəri, Nizami rayonu, C. Naxçıvanski küçəsi 72	
	Məsləhət saati	Tələbələrlə razılaşmadan sonra vaxt təyin ediləcək	
Prerekvizitlər	Heyvanların anatomiyası-1, VET144		
Tədris dili	Azərbaycan dili		
Fənnin növü	Məcburi		
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Əsas dərsliklər: 1. Ramazanov A.M. Ev heyvanlarının anatomiyası, Gəncə, 2010, 518 s. 2. Prof.Dr.Ali BAHADIR , Prof.Dr. Hüseyin YILDIZ. Veteriner Anatomi, Hareket sistemi ve iç organlar, 2012. 3. Klaus-Dieter Budras, Anita Wünsche. Veteriner Anatomi Atlası, Sığır, 2009. 4. König HE, Liebich HG. Anatomy of Domestic Animals. Textbook and Colour Atlas. Schattauer. Stuttgart, 2004. 5. Prof.Dr. R. Merih HAZIROĞLU. Temel Veteriner Anatomi. Anadolu Üniversitesi, 2011. 6. Шубина Т.П., Чопорова Н.В. Анатомические особенности строения внутренних органов домашних животных. Персиановский 2021, 104 с. 7. Хрустальной И.В. Анатомия домашних животных, 1998, 704 с. 8. Климов А.Ф., Акаевский А.И. Анатомия домашних животных, 2003, 1040 с. 9. Гиммельрейх Г.А., Абелянц Г.С., Осинский Г.А., Рудик С.К., Левчук В.С. Анатомия домашних животных. Практикум по препарированию. 1980, 155 с. Online vəsaitlər: - https://www.slideshare.net/slideshow/anatomy-physiology-of-animals/66540353#38 - https://libguides.berry.edu/ans/study - https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=373 - https://anatomylearner.com/ - https://biosphera3d.com/product/3d-bovine-anatomy-software/ - https://baytarizm.blogspot.com/2012/ - https://www.slideshare.net/Fmodri3/anatomia-bovinos#73 - https://www.ivalalearn.com/ - https://www.ivalalearn.com/ https://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Ders/Index/1037278		
Kursun veb saytı	https://www.youtube.com/watch?v=6OoFyLHqjLM https://www.youtube.com/watch?v=XkODTPx84XQ https://www.youtube.com/watch?v=6oSScHaoyks https://www.youtube.com/watch?v=iPBmW7nB0Qg		
Tədris metodları	Mühazirə		x
	Seminar		x
	Qrup müzakirəsi		x
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Fəallıq	Semestr ərzində	10
	Tapşırıq və testlər (quiz 1,2,3)	Semestr ərzində	15
	Davamiyyət	Semestr ərzində	5
	Aralıq imtahanı		30
	Final imtahanı		40
	Yekun		100

Kursun təsviri	Heyvanların anatomiyası - bioloji elmlər sırasına daxil olub, heyvan bədənini təşkil edən orqanların normal forma, quruluş və ölçüsündən bəhs edir. Bu kurs anatomiyanın bir sıra bölmələrini özündə birləşdirir. Bunlara dermatologiya (dərinin quruluşu və funksiyası), splanxnologiya (daxili üzvlər sistemi), angiologiya (qan və limfa damarlarının quruluşu), nevrologiya (sinir sistemi) və ev quşlarının anatomik xüsusiyyətləri haqqında olan bölmələr aiddir.
Kursun məqsədləri	Ümumi məqsəd: Heyvanların anatomiyası baytarlıq təbabətinin əsas baza hissəsini təşkil edən elm sahələrindən biridir. Bu kursun məqsədi ilkin olaraq tələbələrə heyvan orqanizmi ilə tanış edərək onlarda orqanizmin forma və quruluşu haqqında məlumatlar formalaşdırmaqdır. Xüsusi məqsədlər: - Tələbələrin akademik potensialını aşkarlamaq, onları elmə həvəsləndirmək və onların öz potensiallarını realizə etməyə yardımçı olmaq. - Tələbələrə bioloji tədqiqatların hazırkı və gələcək elmin inkişafı üçün vacibliyini mənimsətməkdir. - Tələbələrin kursda iştirakını həvəsləndirmək, qarşılıqlı hörmət və anlayış mühitini təmin etmək.
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Kursun sonunda tələbələr nəyi biləcəklər: - Anatomiya elmi haqqında geniş məlumat; - Latınca anatomik terminləri eləcə də orqan, toxuma və bədən boşluqları haqqında məlumatları; - Həzm, ürək və qan-damar, endokrin, tənəffüs, sidik-cinsiyyət və sinir sistemi üzvlərinin anatomik quruluşları haqqında ətraflı məlumatları.
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Dərsin təşkili - Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar mühazirə zamanı tələbələrə çatdırılacaqdır. - Yeni mövzu əyani vasitələrin (PPT və video fayllar) nümayişi ilə izah ediləcəkdir. - Aralıq və final imtahanları öncəsi tələbələrin mənimsəmə səviyyələri (Quiz) yoxlanılacaqdır. - Seminar məşğələləri zamanı tələbələrin əvvəlki mövzunu mənimsəmələri <u>Şifahi və yazılı sorğunun keçirilməsi</u> ilə hər dərs qiymətləndiriləcəkdir, semestrin sonunda isə orta qiyət çıxarılaçaqdır (Fəallıq). Ümumi qaydalar Davamiyyət Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. Gecikmə Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərs saatına buraxılır. Yoxlama işi (Quiz) Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazı bilər. İmtahanlar Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahanın buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. İmtahanda iştirak etməmə yalnız dekanlığın icazəsi ilə mümkündür. İctimai fəaliyyətlə əlaqədar imtahanlardan yayınma hallarına yol verilmir. İmtahanlar kumulyativ xarakterli olmalıdır. Aralıq və yekun imtahanların mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Son imtahanda sualların əksəriyyəti aralıq imtahandan sonra keçirilmiş materialların əsasında tərtib olunur. Tələbənin kursu başa vurmaı 60% və daha artıq bal toplamış tələbə kursu bitirmiş hesab olunur. Əks halda tələbə bu kursu yenidən keçməlidir. İmtahan qaydalarının pozuntuları İmtahanlarda mövcud qaydaların pozulması (köçürmə cəhdləri, köçürmələr, imtahanın gedişini pozmaq və digər qanunsuz hərəkətlər) hallarında tələbənin imtahan işi ləğv olunur.

	Dərslərdə davranış Tələbə dərslər zamanı müvafiq akademik şəraitin yaradılması üçün mümkün olan hər şeyi etməlidir. İcazəsiz danışığa, lüzumsuz hərəkətlərə və s. qeyri-etik davranışa qətiyyənlə yol verilmir. Tələbə dərslərdə fəal şəkildə iştirak etməli, lazım olduqda suallar verməli və müzakirələrdən kənarda qalmamalıdır. Dərs zamanı dərslər prosesini və etik qaydaları pozmaq, həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.
--	---

MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN TƏXMİNİ BÖLGÜSÜ VƏ TƏQVİM TƏQVİM-TEMATİK PLAN

Həftə	Tarix/Gün	Fənnin mövzuları	Dərslilər/Təpşırıqlar
I	17.09.2026	Mövzu № 1. Splanxnologiyaya giriş və ümumi anlayışlar. Həzm sistemi orqanlarının anatomik quruluşu. Sistemin ümumi xarakteristikası. Bədən boşluqları. Həzm sisteminin tərif və şöbələri. Baş nahiyyəsinin həzm orqanları: ağız (os), ağız boşluğu (cavum oris), dodaqlar (labia oris), yanaqlar (buccae), diş əti (gingiva). Baş nahiyyəsinin həzm orqanları: sərt damaq (palatum durum) və yumşaq damaq (palatum molle), dil (lingua), tüpürcək vəziləri (glandulae salivales), dişlər (dentes) və udlaq (pharynx). Heyvan növləri arasında anatomiya müqayisəli xüsusiyyətlər verilir.	Əsas dərslik: 1) səh. 261-314; 5) səh. 54-60.
II	24.09.2026	Mövzu № 2. Həzm sistemi orqanlarının anatomik quruluşu. Həzm sistemi: qida borusu (oesophagus), mədə (gaster), işkənbə (rumen), tor (reticulum), kitabça (omasum), qurşaq (abomasum), bağırsaqların (intestina) ümumi xarakteristikası və təsnifatı. Nazik bağırsaq (intestinum tenue): onikibarmaq bağırsaq (duodenum), acı bağırsaq (jejunum) və qalça bağırsaq (ileum). Ön bağırsaq şöbəsi. Qarın boşluğunun nahiyyələrə bölünməsi. Birkameralı mədə. Çoxkameralı mədə. Orta bağırsaq şöbəsi. Düz bağırsaq. Qaraciyər, dalaq, pankreas. Heyvan növləri arasında anatomiya müqayisəli xüsusiyyətlər verilir. Məşğələ: Mədə-bağırsaq traktı orqanlarının preparasiyası. Epiqastrium və bağırsaq orqanlarının kompleks anatomik preparasiyası.	Əsas dərslik: 1) səh. 314-325; 5) səh. 60-69; 9) Səh. 65-69
III	01.10.2026	Mövzu № 3. Tənəffüs üzvləri sistemi. Burun boşluğu. Döş boşluğu. Məşğələ: Tənəffüs orqanlarının preparasiyası.	Əsas dərslik: 1) səh. 380-427; 5) səh. 70-82; 9) səh. 69-70
IV	08.10.2026	Mövzu № 4. Ürək və qan-damar sistemi orqanlarının anatomik quruluşu. Ürəyin quruluşu. Qan damarları. Limfa sisteminə giriş (tərif və bədəndəki vacib limfa strukturları), heyvan bədənində tapılan əsas limfa düyünləri və sisterna xilləri, eləcə də vacib limfa kanalları və endokrin vəziləri. Braxiosefalik gövdədən (Truncus brachiocephalicus) başlayan əsas arteriyalar və enən aorta əsas venoz damarlardan ayrılır. Heyvan növləri arasında anatomiya müqayisəli xüsusiyyətlər verilir. Məşğələ: Ürək orqanının preparasiyası: ürəyin topoqrafiyasına dair anatomik preparatın hazırlanması, ürək boşluqlarının və ürəyə yaxın damarların açılması.	Əsas dərslik: 5) səh. 100-113; 7) səh. 529-603; 9) səh. 73-80.
V	15.10.2026	Mövzu № 5. Sidik üzvləri sistemi. Sistemin ümumi xarakteristikası. İfrat sistemi (tərif və ümumi təsnifat, renlər, sidik axarları, vesika urinaria, dişi və erkəklərdə sidik kanalı). Quiz 1	Əsas dərslik: 1) səh. 428-447; 5) səh. 84-86; 9) səh. 70

VI	22.10.2026	Mövzu № 6. Cinsiyyət üzvləri sistemi. Erkək cinsiyyət üzvlərinin anatomik quruluşu. Məşğələ: böyrək orqanının preparatlanması.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 448-489; 5) səh.87-90. 9) səh. 70</i>
VII	29.10.2026	Mövzu № 7. Cinsiyyət üzvləri sistemi. Dişi cinsiyyət üzvlərinin anatomik quruluşu. Məşğələ: Erkək və dişi heyvanların reproduktiv orqanlarının preparasiyası.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 489-512; 5) səh. 91-95; 9) səh. 70-73</i>
Araıq imtahanı			
VIII	05.11.2026	Mövzu № 8. Mərkəzi sinir sistemi. Sinir sisteminin tərfi və təsnifatı, mərkəzi sinir sisteminin müayinəsi (meninges, ensefalon və onurğa beyni). Məşğələ: Baş və onurğa beyninin preparatlarının hazırlanması.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 23-90; 5) səh. 114-120; 9) səh. 80-82</i>
IX	12.11.2026	Mövzu № 9. Periferik sinir sistemi. Periferik sinir sisteminin və vegetativ sinir sisteminin öyrənilməsi. Məşğələ: Döş boşluğunun damar və sinirlərinin anatomik preparatlarının hazırlanması	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 90-134; 5) səh. 121-126; 9) Səh. 108-112</i>
X	19.11.2026	Mövzu № 10. Hiss üzvləri. Görmə analizatoru. Göz alması. Gözün əlavə və ya köməkçi üzvləri. Quiz 2	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 156-181; 5) səh. 135-138.</i>
XI	26.11.2026	Mövzu № 11. Hiss üzvləri. Aesthesiologia - hiss orqanlarının tərfi, morfoloji xüsusiyyətləri. Eşitmə və müvazinət üzvü. Xarici qulaq. Orta qulaq. Daxili qulaq. Qoxu orqanı. Məşğələ: Eşitmə orqanlarının anatomik preparatlarının hazırlanması	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 181-199; 5) səh. 133-134; 9) Səh. 130-132</i>
XII	03.12.2026	Mövzu № 12. Dəri örtüyü üzvləri sistemi. Ev heyvanlarında dəri örtüyü. Tüklər. Dırnaq. Caynaq.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 200-217, 225-237; 238-252; 5) Səh. 143-144, 145,146, 148.</i>
XIII	10.12.2026	Mövzu № 13. Daxili sekresiya vəziləri. Endoderma mənşəli daxili sekresiya vəziləri. Ektoderma mənşəli daxili sekresiya vəziləri.	<i>Əsas dərslik: 1) səh. 3-22; 6) səh. 10-13, 50-51; 9) Səh. 132</i>
XIV	17.12.2026	Mövzu № 14. Quşların daxili orqanlarının (xüsusən də ev quşlarının həzm, tənəffüs, ifrazat və çoxalma orqanlarının, xüsusən də toyuqların). Məşğələ: Quşların daxili orqanlarının, qan dövrəni və sinir sistemlərinin, eləcə də hiss orqanlarının müayinəsi.	<i>Əsas dərslik: 5) səh. 160-174, 7) səh. 646-674, 8) 909-950</i>
XV	24.12.2026	Mövzu № 15. Quşların daxili üzvlər sistemi. Quiz 3	<i>Əsas dərslik: 5) səh. 160-174; 7) səh. 646-</i>
Final imtahan			

Bu tədris proqramı fənn haqqında tam məlumatı özündə əks etdirir və hər hansı dəyişiklik barədə öncədən məlumat veriləcək